

Hohøj - Alstrup Krat

Bronzezeit

Äcker

Äcker

1: Morgenstemning i Alstrup Krat som rummer et fantastisk velbevaret kulturmiljø fra oldtid til nutid. Foto Jens Bech

Det kuperede terræn omkring Hohøj og i det nærliggende Alstrup Krat lige øst for Mariager by rummer en række enestående og varierede kulturminder fra både oldtid, middelalder og historisk tid som absolut er et besøg værd. At vi har et detaljeret kendskab til dette område skyldes først og fremmest et stort anlagt tværvideenskabeligt undersøgelsesarbejde i slutningen af 1990'erne. Resultatet herfra er nu udgivet som bog, og der er etableret en ca. 3 km lang afmærket og offentlig tilgængelig stier gennem området med punktvis markinformation, samt udgivet en gratis turguide som fås på stedet.

1: Morgenstemning i Alstrup Krat som rummer et fantastisk velbevaret kulturmiljø fra oldtid til nutid. Foto Jens Bech

1: Morgenstemning i Alstrup Krat som rummer et fantastisk velbevaret kulturmiljø fra oldtid til nutid. Foto Jens Bech

Et besøg tager bedst udgangspunkt ved den store Hohøj på toppen af bakken 110 m over havet. Et udgravningssnit ind i højen i 1997 viste, at den allerede blev opført i den ældre bronzealder omkring 1.400 f. Kr.

2: Hohøj - Danmarks største gravhøj set fra sydvest.

2: Hohøj - Danmarks største gravhøj set fra sydvest.

Fra sneglegangen som fører op ad Hohøj og fra det geodætiske målepunkt på toppen af højen, er der en mageløs udsigt over det omgivende agerland syd for højen og over det bakkede landskab omkring Mariager Fjord nord for højen, selvom den efterhånden sløres en del af opvoksede træer.

3: Det geodætiske fikspunkt på toppen af Hohøj er et af hovedpunkterne i det danske opmålingssystem.

3: Det geodætiske fikspunkt på toppen af Hohøj er et af hovedpunkterne i det danske opmålingssystem.

Målepunktet - et såkaldt postament - er et punkt i det danske hovedopmålingsnet, og sådanne står tit på gravhøjene. På Sorring Loddenhøj og Jelshøj er der opsat tilsvarende postamenter.

4: Udsigten over agerlandet syd for Hohøj set fra sneglestien som leder til højens top.

4: Udsigten over agerlandet syd for Hohøj set fra sneglestien som leder til højens top.

Med sine 72 m i diameter og 12 m i højden er Hohøj Danmarks største gravhøj, men endnu vides det ikke, hvilken grave den rummer. Flere har gennem tiden forgæves efterstræbt højens hemmeligheder, men siden 1898 har den været fredet. Nu tillades indgreb kun, hvis de er meget nødvendige og fagligt velunderbyggede, som det var tilfældet, da Skov- og Naturstyrelsen i samarbejde med Randers Museum og Århus Universitet i 1997 anlagde et 15 m langt snit ind i højens sydside, for at bestemme højens alder.

5: Udsigt mod nord fra toppen af Hohøj. Til venstre i billedet nær horisonten ses Mariager Fjord.

5: Udsigt mod nord fra toppen af Hohøj. Til venstre i billedet nær horisonten ses Mariager Fjord.

Ved den lejlighed viste det sig også, at bronzealderfolket for 3.400 år siden først havde anlagt et plant højfundament, som udadtil var støttet af store sten på toppen af den naturlige bakke. Herpå opbyggede de så den næsten 20.000 m³ store græstørvsopbyggede høj. De formuldede græstørv i højen kunne stadig tydeligt ses i snittet som mørkebrune linier i højens forskellige byggefaser og lag.

Som det ofte er tilfældet, er det et gammelt sagn som har givet Hohøj sit navn. Det fortælles, at Kong Ho ligger gravlagt i højen iført rustning og en sabel af det pureste guld. Et andet sagn fortæller, at her bor en meget rig bjergmand, og at man til tider kan høre låget på hans skattekasse smække - det advarer også folk mod et grave efter skatten, da der i så fald vil overgå dem stor ulykke. Bjergmanden i Hohøj havde også en stor kedel, som han ifølge folketroen benyttede som kokekar. Det fortælles, at en karl engang lagde sig til at sove på højen, men lige da han vågnede hørte han en stemme fra højens indre: "Vandet er

varmt, og kniven er slebet, og grisen skal stikkes som på Hohøj ligger".

Sagnene kan synes underholdende og anekdotiske i dag, men der er næppe tvivl om, at mange sådanne historier før moderne fredningslovgivning har været kraftigt medvirkende til at bevare utallige fortidsminder mod uhensigtsmæssige skattegravninger og rovdrift.

6: Sammensat foto af det 15 m lange snit ind i Hohøj, som både daterede højen og gav mange værdifulde oplysninger om opbygning.

6: Sammensat foto af det 15 m lange snit ind i Hohøj, som både daterede højen og gav mange værdifulde oplysninger om dens opbygning.

Hohøj har også en spændende historie i nyere tid. Inspireret af digterpræsten St.St. Blicher afholdtes der fra 1912 og frem til 1938 store folkemøder på stedet, og Hohøj er stadig rammen for årlige grundlovsmøder. Under 2. verdenskrig benyttede den tyske besættelsesmagt Hohøj som observationspost, og langs skovvejen op til højen ses stadig 21 dybe indgravninger blev benyttet som vognskjul for de 55 kampvogne, som var udstationeret i Mariager.

7: Folkemøde på Hohøj 6/7-1919. 6.000 mennesker er samlet omkring hovedtaleren Jeppe Åkjær.

7: Folkemøde på Hohøj 6/7-1919. 6.000 mennesker er samlet omkring hovedtaleren Jeppe Åkjær.

I græsgangen ca. 100 m sydøst for Hohøj lå der i den tidlige, såkaldte førromerske jernalder mellem 500 f. Kr. og år 0 en boplads.

8: Indgravet tysk vognskjul fra 2 verdenskrig langs skovvejen til Hohøj.

8: Indgravet tysk vognskjul fra 2 verdenskrig langs skovvejen til Hohøj.

Ved udgravning af et ca. 7.000 m² stort areal påvistes 6 gårdsanlæg, hvoraf det ene blev totaludgravet. Hustypen var jernalderens typehus - det treskibede langhus med to indre rækker af tagbærende stolper og en størrelse på ca. 17 x 5 m.

9: Situationsbillede fra udgravningen af Hohøj-bopladsen i 1998. De dybe huller repræsenterer tagbærende stolper.

9: Situationsbillede fra udgravningen af Hohøj-bopladsen i 1998. De dybe huller repræsenterer tagbærende stolper fra nogle af de i alt 6 gårdsanlæg som fandtes.

Fundet af bopladsen er meget interessant, idet der fra samme periode i skovområdet Alstrup Krat på skrænterne nord for Hohøj ligger nogle af de bedst bevarede oldtidsmarker vi kender i Danmark. Detaljerede opmålinger af området påviste også, at bopladsen via en vej stod i forbindelse med disse

marker og en kvægfold samme sted.

Oldtidsmarkerne i Alstrup Krat har været i brug over to perioder. De blev anlagt i slutningen af bondestenalderen omkring 2.000 f. Kr., og senere genopdyrket i tiden fra yngre bronzealder til tidlig jernalder (750 f.Kr. - år 0). Det er væsentligst skellene fra jernaldermarkerne som ses: På skrånende terræn som trappeformede terrassekanter og på mere plant terræn som lave skelvolde der indrammer de små rektangulære markarealer.

Alstrup Krat er også et besøg værd i kraft af dets krogede og stemningsfulde træer. Gamle krogede bøgetræer vidner om gamle ekstensive driftsformer med plukhugst, og skovens træressourcer blev også udnyttet til brændsel i en kalkovn på stedet og til trækulsfremstilling i små kulgruber, som findes utallige steder i skoven.

De mest synlige kulturspor i Alstrup Krat og skoven tæt ved Hohøj er dog de gamle hulveje, og de i alt 16 mindre gravhøje som ligger spredt i området. 3 af dem er blev undersøgt.

10: Terrassekanter fra jernalderens marker i Alstrup Krat. Måske de tydeligste og bedst bevarede af sin slags

10: Terrassekanter fra jernalderens marker i Alstrup Krat. Måske de tydeligste og bedst bevarede af sin slags i Danmark.

Gravhøjene repræsenterer totalt set en meget lang brugsperiode over næsten 2.000 år fra kistebegravelser i ældre bronzealder omkring 1800-1500 f.Kr. til urnegrave fra førromersk jernalder omkring år 0. De små gravhøje indeholdt overraskende velbevarede anlæg - bl.a. en smuk stenpakket gravurne fra yngre bronzealder ca. 700 f.Kr.

11: Stenpakket bronzealdergravurne fra en af de små gravhøje i Alstrup Krat.

11: Stenpakket bronzealdergravurne fra en af de små gravhøje i Alstrup Krat.

Den afmærkede rute i Alstrup Krat følger flere steder meget dybe og gamle hulveje gennem områdets stejle skrænter. Her har færdsel til fod, hest eller med vogn forløbet gennem årtusinder. Nedenfor skrænterne i krattets nordlige del findes også velbevarede vejdamninger over den fugtige bund som sammen med tilstødende hulveje i skrænterne sigter mod det gamle overgangssted over Marenmøllebæk. Her kan også tomten af en vandmølle fra 1200-tallet stadig ses.

12: Dybe hulveje har gennem årtusinder ledt folk og trafik gennem Alstrup Krat.

12: Dybe hulveje har gennem årtusinder ledt folk og trafik gennem Alstrup Krat.

Alstrup Krat og Hohøj er virkelig et righoldigt kulturområde, som det på det varmeste kan anbefales at gå på opdagelse i, og som takket være en massiv formidling er et oplagt eskursionsmål.

Har kan du downloade plancherne fra udstillingen i Det Røde Hus ved Hohøj:

[Plancher 1. del](#)

Plancher 2. del

2: Hohøj - Danmarks største gravhøj set fra sydvest.

3: Det geodætiske fikspunkt på toppen af Hohøj er et af hovedpunkterne i det danske opmålingssystem.

4: Udsigten over agerlandet syd for Højhøj set fra sneglestien som leder til højens top.

5: Udsigt mod nord fra toppen af Hohøj. Til venstre i billedet nær horisonten ses Mariager Fjord.

Zugang

- Hohøj ligger ca. 1,5 km sydøst for Mariager centrum.
- Fra Mariager centrum følges skiltning mod "Hohøj" ud ad Havnlevvej imod Skrødstrup / Havnlev.
- Overfor Sødisebakke på toppen af bakken ca. 200 m øst for Mariager-byskiltet følges skovvejen frem til en afmærket parkeringsplads langs skovvejen (lige før højen på toppen af bakken).
- Det er kun tilladt busser at køre helt frem til pladsen ved selve højen for at vende.

Faciliteter

- Ved Hohøj og i Alstrup Krat-området findes en afmærket stier med adskillige uddybende informationsskilte.
- Tag en gratis informationsfolder i folderkasserne ved oversigtstavlerne.
- I sommeren 2005 er der etableret en placheudstilling i "Det Røde Hus" ved Hohøj om områdets kulturhistorie.
- Offentligt toilet og borde/bænke forefindes ved huset.

Afstand til fortidsmindet

- Hohøj ligger ca. 100 m fra parkeringspladsen.
- Den afmærkede stirute er ca. 3 km. lang.

Særlige forhold

- Af hensyn til slidskader henstilles det kun at færdes ad den anlagte sneglesti på Hohøj.
- Vis hensyn til græssende dyr i området.
- Respekter hegn og luk låger.
- Nærområdet ved Hohøj kan i kraft af den nære parkeringsmulighed anbefales for gangbesværede og handicappede med hjælp.

Verwandte Literatur

Alstrup Krat og Hohøj - En turguide - *Karsten Kristiansen (Skov- og Naturstyrelsen, 2002)*

Fra fortidsminder til kulturmiljø - hvad Alstrup Krat og Hohøj gemte - *Jens G. Bech (KUAS m.fl., 2003)*

Praktische Informationen

ADRESSE	EIGENTUMSVERHÅLTNISSE
9550 Mariager, Nordjütland	In Privatbesitz
GPS	UTM
56.644598, 10.000826	E561375 N6278273